

Godišnji izvještaj za 2016.

Sadržaj:

1. Uvodna riječ
2. Informacije o Fondaciji
3. Realizacija projekata
4. Razvoj novih projekata
5. Ostvarena saradnja
6. Odnosi sa javnošću, komunikacije i predstavljanje rada Fondacije
7. Organizacija rada i upravljanje
8. Pravci razvoja u 2017. godini

1. Uvodna riječ

Dragi prijatelji,

Pred Vama je Godišnji izvještaj o radu Fondacije za razvoj sjevera Crne Gore – FORS Montenegro za 2016. godinu koji je pripremljen u cilju informisanja stanovništva, partnera i saradnika o našem radu, ostvarenim rezultatima i pravcima razvoja.

U skladu sa misijom organizacije i vizijom razvoja, i tokom prethodne godine smo se trudili da doprinesemo poboljšanju kvaliteta života ljudi u sjevernim i centralnim opštinama Crne Gore kroz realizaciju projekata usmjerenih ka društveno-ekonomskom razvoju, zaštiti životne sredine i razvoju civilnog društva.

Tokom 2016, FORS Montenegro je radio na realizaciji četiri projekta, u okviru kojih je ostvarena i ojačana saradnja sa lokalnim upravama iz opština sjevernog i centralnog regiona, nadležnim ministarstvima, donatorima, partnerima, medijima i saradnicima. Osmišljeno je i napisano i nekoliko novih projekata, i nadamo se da će naredne godine neki od njih biti odobreni i realizovani.

Realizacija projekata je doprinijela izgradnji kapaciteta i razvoju, kako Fondacije kao cjeline, tako i pojedinaca koji je čine, ali i organizacija i institucija sa kojima smo sarađivali. FORS Montenegro teži da se razvija kao organizacija koja konstantno uči, što je protekle godine ostvareno kroz rad na projektima, saradnju sa partnerima i učešće u velikom broju seminara, konferencija, okruglih stolova i predavanja.

Protekle godine su u FORS-u radila 4 zaposlena, pod vođstvom organa upravljanja, Izvršnog direktora i Upravnog odbora. Kao primarne oblasti rada za 2017. identifikovani su zaštita životne sredine, turizam, zaštita od nepogoda, razvoj civilnog društva, edukacija mladih, razvoj društvenog preduzetništva i jačanje kapaciteta za povlačenje sredstava EU. U okviru ovih oblasti, a i drugih koje se pokazuju kao relevantne i prioritetne, nastojaćemo da doprinesemo poboljšanju životnog standarda kroz različite projekte usmjerene ka unapređenju kapaciteta institucija, organizacija i udruženja koji pružaju usluge građanima, edukaciji i jačanju prekogranične i regionalne saradnje.

Srdačno,

FORS Montenegro tim

2. Informacije o Fondaciji

FORS Montenegro je regionalna razvojna organizacija osnovana 2006. godine sa sjedištem u Nikšiću. Polje djelovanja FORS Montenegra uključuje 15 opština u sjevernom i centralnom regionu Crne Gore: Andrijevicu, Berane, Bijelo Polje, Gusinje, Danilovgrad, Žabljak, Kolašin, Mojkovac, Nikšić, Petnjicu, Plav, Plužine, Pljevlja, Rožaje i Šavnik. Tokom proteklih jedanaest godina u ovim opštinama realizovan je veliki broj razvojnih projekata u različitim oblastima, uključujući poljoprivredu, turizam, zaštitu životne sredine, zaštitu i spasavanje, vaninstitucionalno obrazovanje, zdravstvo, razvoj civilnog društva, evropske integracije itd. Kroz realizaciju ovih projekata ostvarena je veoma dobra i uspješna saradnja sa lokalnim upravama, ministarstvima, nevladinim organizacijama, medijima, školama, vrtićima, privatnim kompanijama, pojedincima itd.

U FORS Montenegro su tokom 2016. radila 4 zaposlena, a pored stalno zaposlenih, u skladu sa potrebama, angažovani su i eksterni stručni konsultanti čiji rad i ekspertiza su doprinijeli uspješnijoj realizaciji projekata.

Vizija

FORS Montenegro je pouzdan partner i lider u podsticanju održivog razvoja sjevera Crne Gore.

Misija

FORS Montenegro je organizacija koja aktivno saraduje sa lokalnim institucijama i građanima, regionalnim i međunarodnim organizacijama, kako bi zajednički realizovali projekte čiji je cilj ubrzanje održivog razvoja koji doprinosi privlačenju investicija, motivisanju razvoja mikro, malih i srednjih preduzeća, promovisanju konkurentskih prednosti sjevera Crne Gore i povećanju učešća građana u projektima koji rezultiraju poboljšanjem životnog standarda i usmjereni su ka promovisanju zaštite životne sredine.

Ciljevi Fondacije su: podsticanje ekonomskog razvoja, razvoj civilnog društva i zaštita životne sredine.

FORS Montenegro je u svom radu saradivao i dalje saraduje sa brojnim donatorima, kao što su: Evropska unija, USAID, UNESCO, Fondacija Caritas Luxemburg, SNV, Milieucontact International, Ambasada SAD-a u Crnoj Gori, FAO, Lux Development, Vlada Crne Gore, kao i drugi domaći i inostrani donatori.

3. Realizacija projekata

Tokom 2016, FORS Montenegro je radio na realizaciji 4 projekta:

- Prekogranična zaštita od požara, donator: Evropska unija.
- Let's grow together with IPA 2, donator: Evropska unija;
- SEEM – Social Economy for Employment in Montenegro (Socijalna ekonomija za zapošljavanje u Crnoj Gori), donator: Evropska unija;
- Renoviranje sportskog terena u Nikšiću, donatori: Komisija za raspodjelu dijela prihoda od igara na sreću i Opština Nikšić

3.1 Prekogranična zaštita od požara

Tokom 2016. nastavljena je realizacija projekta ***Prekogranična zaštita od požara***, koji je finansirala Evropska unija u okviru Programa prekogranične saradnje Bosna i Hercegovina – Crna Gora, a koji su u Crnoj Gori realizovali FORS Montenegro i Direktorat za vanredne situacije MUP-a Crne Gore. Projekat se u Crnoj Gori realizovao u opštinama Nikšić, Plužine, Šavnik, Žabljak i Pljevlja, dok su uključene opštine u BiH Mostar, Jablanica, Konjic, Ravno, Stolac, Čajniče,

Gacko, Bileća, Foča i Trebinje, a aktivnosti su realizovali Ministarstvo sigurnosti BiH i Institut za zaštitu od požara i eksplozija iz Sarajeva.

Projekat, koji je trajao 2 godine, od 18. decembra 2014. do 17. decembra 2016, imao je za cilj unapređenje kapaciteta institucija i službi koje se bave zaštitom i spasavanjem za odbranu od požara i smanjenje rizika od katastrofa, a prouzrokovan je sve većim brojem požara u obje zemlje, naročito tokom ljetnje sezone.

Glavne projektne aktivnosti su uključivale nabavku opreme za borbu protiv požara, treninge i obuke za spasioce i ostale važne učesnike u sistemu zaštite i spasavanja, prekogranične pokazne vježbe, kampanju informisanja stanovništva o opasnostima koje prijete od požara, izradu zajedničkog prekograničnog plana zaštite od požara itd.

Tokom 2016. realizovane su brojne aktivnosti ovog projekta koje su u velikoj mjeri doprinijele unapređenju pripremljenosti za efikasniji odgovor na požare i informisanosti stanovništva o rizicima od požara, preventivnim mjerama i adekvatnim aktivnostima koje bi trebalo preduzeti u slučaju da dođe do požara.

Jedna od najznačajnijih projektih aktivnosti bila je nabavka protivpožarne opreme za Direktorata za vanredne situacije MUP-a Crne Gore i opštinske službe zaštite i spasavanja iz Nikšića, Pljevalja, Plužina, Šavnika i Žabljaka. Oprema vrijedna 95.675 eura, isporučena je tokom prve polovine 2016. i u velikoj mjeri će doprinijeti jačanju kapaciteta ovih institucija i službi za efikasniju zaštitu od požara koji uzrokuju znatne štetne posljedice, naročito tokom ljetnjih mjeseci. Nabavljena oprema uključuje kombinezone za gašenje šumskih požara, protivpožarne šlemove i opasače, lampe za šlemove, zaštitne rukavice, naprtnjače za gašenje požara i protivpožarne metle.

Nabavljena oprema je prezentovana na konferenciji za medije održanoj u Podgorici, 31. maja, na kojoj su govorili Mirsad Mulić, generalni direktor Direktorata za vanredne situacije Ministarstva unutrašnjih poslova Crne Gore, Donata von Sigsfeld, programski menadžer u Delegaciji Evropske unije u Crnoj Gori, Ana Vukadinović, generalni direktor za koordinaciju programa podrške Evropske unije u Ministarstvu vanjskih poslova i evropskih integracija, Samir Agić, pomoćnik ministra za zaštitu i spasavanje Ministarstva sigurnosti BiH, Edin Garaplija, direktor Instituta za zaštitu od požara i eksplozija iz Sarajeva, Veselin Gardašević, komandir Službe zaštite i spasavanja opštine Nikšić i Veselin

Šturanović, izvršni direktor FORS Montenegro. Oprema je takođe predstavljena i na lokalnom nivou, u Nikšiću i Pljevljima.

Četvorodnevna obuka za zaposlene u sistemu zaštite i spasavanja iz Crne Gore i Bosne i Hercegovine, na temu Smanjenje rizika od katastrofa – DRR (Disaster Risk Reduction), održana je u Mostaru od 28. do 31. marta. Riječ je o naprednom kursu kome je prethodio početni kurs koji je krajem 2015. organizovan u Crnoj Gori. Obuku je prošlo 25 pripadnika Direktorata za vanredne situacije MUP-a Crne Gore, Ministarstva sigurnosti BiH, kao i Republičke uprave civilne zaštite Republike Srpske i Federalne uprave civilne zaštite.

Tokom obuke, učesnici su imali priliku da čuju više informacija o međunarodnoj pomoći u zaštiti i spasavanju (propisi, zahtjevi i koordinacija), Mehanizmu civilne zaštite EU (struktura, uloga i mogućnosti), EU smjernicama za smanjenje rizika od katastrofa, praćenju i evaluaciji DRR strategija, identifikaciji i procjeni rizika, učešću različitih aktera u upravljanju rizicima od katastrofa, identifikaciji problema i predlozima za rješavanje problema. Poseban naglasak je stavljen na značaj prekogranične saradnje u smanjenju rizika od katastrofa, jačanju svijesti o opasnostima i razvijanju sigurnosne kulture kroz edukaciju i saradnju sa medijima, rano upozoravanje i razvoj kapaciteta za odgovor na vanredne situacije i katastrofe.

U cilju unapređenja koordinacije aktivnosti nadležnih organa na lokalnom nivou u slučaju vanrednih situacija, u Žabljaku je 9. i 10. septembra održana obuka za opštinske timove za upravljanje u vanrednim situacijama na temu *Smanjenje rizika od katastrofa i upravljanje u vanrednim situacijama*. Obuku je prošlo 20 pripadnika opštinskih timova za upravljanje u vanrednim situacijama iz Nikšića, Žabljaka, Pljevalja, Plužina i Šavnika. S obzirom na to da su opštinski timovi za upravljanje u vanrednim situacijama među glavnim akterima kada opasnost pogodi određenu opštinu, tokom obuke učesnici su imali priliku da čuju više informacija o ključnim konceptima smanjenja rizika od katastrofa, ulozi opštinskih timova u slučaju vanredne situacije, komponentama upravljanja rizicima od katastrofa na lokalnom nivou, identifikaciji, procjeni i praćenju rizika i formulaciji lokalnih planova. Takođe, na treningu je bilo riječi i o međunarodnim inicijativama i saradnji u oblasti smanjenja rizika od katastrofa.

Pored unapređenja znanja i vještina za smanjenje rizika od katastrofa na lokalnom nivou, cilj obuke je bio i razmjena iskustava i unapređenje saradnje između timova iz različitih opština, koji se u slučajevima vanrednih situacija suočavaju sa istim zadacima i izazovima.

Povodom obilježavanja Međunarodnog dana smanjenja rizika od katastrofa u Nikšiću je 13. oktobra organizovan prekogranični kviz u cilju jačanja

svijesti učenika srednjih škola o opasnostima od prirodnih i drugih nepogoda, posljedicama koje prouzrokuju, kao i preventivnom i drugim oblicima djelovanja koje mogu preduzeti u rizičnim situacijama. U kvizu je učestvovalo 8 ekipa iz 8 srednjih škola iz Gacka, Foče, Jablanice, Konjica, Nikšića, Šavnika, Žabljaka i Plužina, a domaćin kviza je bila Srednja ekonomsko-ugostiteljska škola iz Nikšića. Pobjednici kviza su za svoje škole osvojili i vrijedne nagrade - računar, multifunkcijski uređaj i štampač. Za osvojeno prvo mjesto Srednja mješovita škola „17. septembar“ iz Žabljaka je dobila računar, za osvojeno drugo mjesto JU Srednja ekonomsko-ugostiteljska škola iz Nikšića je dobila multifunkcijski uređaj, za osvojeno treće mjesto JU Srednja škola Jablanica je dobila štampač. Ostalim školama koje su učestvovale u kvizu dodijeljene su utješne nagrade - skeneri.

Kvizu su prethodila predavanja na ovu temu, prilagođena uzrastu i interesovanjima učenika, kojima je prisustvovalo oko 500 učenika srednjih škola, a podijeljene su im i brošure o smanjenju rizika od katastrofa i požarima i letak o broju 112. Predavanja su u Crnoj Gori organizovana u periodu od 21. do 28. aprila, za učenike 1. i 2. razreda 5 srednjih škola iz Nikšića, Pljevalja, Plužina, Žabljaka i Šavnika, a realizovana u saradnji sa Direktoratom za vanredne situacije MUP-a Crne Gore – područnim jedinicama iz Nikšića i Pljevalja i službama zaštite i spasavanja iz Nikšića, Pljevalja i Žabljaka. Na predavanjima su, kroz interakciju učenika i predavača, obrađivane sljedeće teme: pojam i vrste vanrednih situacija, organi nadležni za reagovanje u vanrednim situacijama, najčešće vrste vanrednih situacija koje se se dešavale u Crnoj Gori i regionu posljednjih decenija, uloga mladih u smanjenju rizika od katastrofa, preventivne mjere koje svaki pojedinac ima obavezu da preuzme u cilju smanjenja rizika od nastanka katastrofa, itd.

Pored navedenih aktivnosti usmjerenih ka informisanju stanovništva o rizicima od prirodnih i drugih nepogoda, FORS Montenegro i Direktorat za vanredne situacije su organizovali više TV i radio emisija i priloga, podjelu publikacija i promotivnog materijala, a objavljeno je i više novinskih i internet tekstova. Ove aktivnosti su posebno intenzivirane neposredno prije požarne sezone, kao i tokom oktobra kada se obilježava Međunarodni dan za smanjenje rizika od katastrofa.

Vrijednost projekta za Crnu Goru je iznosila 229.159,29 eura, od čega je Evropska unija finansirala 84,99% projektnih troškova ili 194.762,48 eura, a ostatak je doprinos Ministarstva unutrašnjih poslova Crne Gore.

3.2 Let's grow together with IPA 2

FORS Montenegro je 1. januara 2016. započeo realizaciju projekta „Let's grow together with IPA II“ koji ima za cilj jačanje kapaciteta organizacija civilnog društva iz sjevernog regiona za pisanje i realizaciju projekata, kao i promovisanje Instrumenta za pretpristupnu podršku – IPA i ostalih finansijskih programa Evropske unije među potencijalnim aplikantima iz ciljnih opština. Projekat se realizuje u saradnji sa NVU Opstanak iz Šavnika i Ministarstvom evropskih poslova Crne Gore.

Dvogodišnji projekat se realizuje u opštinama Andrijevića, Berane, Bijelo Polje, Gusinje, Kolašin, Mojkovac, Nikšić, Petnjica, Plav, Plužine, Pljevlja, Rožaje, Šavnik i Žabljak, a glavne aktivnosti uključuju prezentacije i publikacije o dostupnim fondovima Evropske unije, treninge za pisanje i realizaciju projekata, kao i priručnike na ove teme, konferenciju o iskustvima u povlačenju sredstava EU, kao i realizaciju malih grantova za organizacije koje prođu program obuke.

Prve projektne aktivnosti su uključivale pripremu i štampu brošura o dostupnim fondovima Evropske unije, Instrumentu za pretpristupnu podršku – IPA i Programima Evropske unije. Pored štampane verzije, brošure su dostupne i na veb sajtu FORS Montenegra, na sljedećim adresama:

http://www.forsmontenegro.org/images/pdf_files/BrosuralPAII.pdf

http://www.forsmontenegro.org/images/pdf_files/Programi_Evropske_unije.pdf

U cilju upoznavanja potencijalnih korisnika Instrumenta za pretpristupnu podršku - Ipe, FORS Montenegro je, tokom aprila i maja, u deset ciljnih opština organizovao informativne radionice, u saradnji sa Ministarstvom evropskih poslova Crne Gore i lokalnim upravama ovih opština. Radionicama su prisustvovali predstavnici organizacija civilnog društva, lokalnih uprava, javnih preduzeća i institucija, škola i ostali mogući korisnici ove podrške Evropske unije. Pored radionica o Ipi, tokom novembra i decembra organizovano je i deset informativnih radionica u okviru kojih su predstavljene Programi Unije u kojima učestvuje Crna Gora u okviru nove finansijske perspektive 2014-2020. Učesnici su bili predstavnici organizacija civilnog društva, lokalne uprave i javnih institucija.

U cilju jačanja kapaciteta za pripremu projekata koji se finansiraju iz sredstava Evropske unije, u Kolašinu su od 16. do 18. novembra i od 23. do 25. održana dva treninga za pisanje projekata za predstavnike organizacija civilnog društva i lokalnih uprava iz sjevernog regiona. Tokom treninga, učesnici su imali prilike da saznaju više o dostupnim izvorima finansiranja, načinima konkurisanja, osnovnim elementima projekata, formulaciji i pripremi projekata i ostalim važnim pitanjima vezanim za povlačenje sredstava EU. Treninzima je prisustvovalo 46 učesnika. Nakon edukacije za pisanje projekata, od 13. do 16. decembra održana su dva treninga za implementaciju projekata za predstavnike organizacija civilnog društva i lokalnih uprava iz ciljnog regiona. Tokom treninga, učesnici su imali prilike da saznaju više o pravilima i procedurama za implementaciju projekata uključujući ugovorne obaveze, finansije, nabavke, komunikaciju i vidljivost i dr. Treninzima su prisustvovala ukupno 44 predstavnika civilnog sektora i lokalnih uprava.

Pored treninga, izrađeni su i priručnici na teme *Pisanje projekata i Implementacija projekata*.

Nakon procesa obuke, krajem godine je objavljen Poziv za dostavljanje prijedloga projekata u cilju podrške organizacijama civilnog društva koje su učestvovala u programu obuke za pisanje i implementaciju projekata. Ovim putem je lokalnim organizacijama civilnog društva omogućeno da praktično primijene znanja i vještine stečena tokom obuke, kao i da realizuju projekte i inicijative od značaja za lokalne zajednice.

Pored navedenih aktivnosti, tokom protekle godine su organizovana i tri okrugla stola na temu *Podrška EU – iskustva, prepreke, izazovi i primjeri dobre prakse*, tokom kojih su učesnici imali priliku da predstave glavne izazove i prepreke sa kojima se suočavaju u povlačenju sredstava EU, da čuju o primjerima dobre prakse, programima i pozivima koji su planirani u narednom periodu, a takođe su organizovane i različite medijske aktivnosti, uključujući konferencije za

medije, TV i radio emisije i priloge, novinske i internet tekstove. Takođe, u okviru našeg veb-sajta smo razvili posebnu sekciju koja sadrži informacije o dostupnoj podršci EU, pozivima za projekte, razvoju i implementaciji projekata-

Ukupna vrijednost projekta je 191.500,04 eura, od čega Evropska unija finansira 172.350,04 eura, ili 90% ukupnih projektnih troškova, a realizacija projekta je podržana i od strane Komisije za raspodjelu dijela prihoda od igara na sreću u iznosu od 15.050 eura.

3.3 SEEM – Social Economy for Employment in Montenegro (Socijalna ekonomija za zapošljavanje u Crnoj Gori)

FORS Montenegro je započeo realizaciju novog projekta SEEM – Socijalna ekonomija za zapošljavanje u Crnoj Gori koji ima za cilj doprinos zapošljavanju mladih, žena i dugoročno nezaposlenih kroz izgradnju njihovih kapaciteta i promovisanje socijalnog preduzetništva kao načina samozapošljavanja koji u isto vrijeme doprinosi rješavanju određenih društvenih problema. Projekat se realizuje u partnerstvu sa udruženjem „Slap“ iz Hrvatske a finansiran je u sklopu Grant šeme „Mladi, žene i dugoročno nezaposleni na tržištu rada“, koja je dio EU projekta „Aktivne mjere tržišta rada za zapošljivost“, koji realizuje Ministarstvo rada i socijalnog staranja.

Glavne projektne aktivnosti uključuju treninge na teme *Društveno preduzetništvo*, *Pisanje poslovnih planova* i *Marketing*, takmičenje u pisanju poslovnih planova, studijsku posjetu Hrvatskoj i primjerima dobre prakse kada je u pitanju društveno preduzetništvo, konferenciju na temu razvoja društvenog preduzetništva, publikacije na ove teme i dr.

Vrijednost projekta iznosi 163.500,45 eura, od čega Evropska unija finansira 90% projektnih troškova, ili 147.150,40 eura.

3.4 Renoviranje sportskog terena u Nikšiću

U dvorištu Osnovne škole „Ratko Žarić“ u Nikšiću je kroz projekat FORS Montenegro napravljen novi košarkaški teren namijenjen učenicima, sportistima, rekreativcima i svim građanima Nikšića. Projekat renoviranja košarkaškog terena je podržan kroz Konkurse za raspodjelu dijela prihoda od igara na sreću za 2015. i 2016. godinu i Konkurs Opštine Nikšić za raspodjelu sredstava nevladinim organizacijama za 2016. godinu. Košarkaški savez Crne Gore je obezbijedio koševе, a partneri koji su od srca doprinijeli izgradnji terena su: JP „Vodovod i kanalizacija“ Nikšić, Akropolis doo, Lisina doo, Trgotehna doo, Ramel doo i Opština Nikšić. Ideja za ovakvim terenom se rodila još davno, a od početka prikupljanja sredstava do kompletiranja terena je prošlo oko godinu dana. Podrška koju smo dobili je omogućila da stanovnici Nikšića dobiju jedan moderan i kvalitetni teren, koji će, nadamo se, iznjedrati nove košarkaške asove, i biti na raspolaganju za mnoge buduće generacije. Ukupna vrijednost projekta je oko 35.000 eura, računajući gumenu podlogu, koševе, reflektore i tribine.

Teren je zvanično otvoren 28. oktobra održavanjem košarkaškog karavana u organizaciji Košarkaškog saveza Crne Gore i IDEA-e. U karavanu su učestvovali ŽKK Roling, ŽKK Nikšić, KK Montenegro, KK Anagastum, KK Sutjeska i KK Panter i to mladi pioniri i pionirke u mini štafeti, pioniri i pionirke u slobodnim bacanjima, dok su se kadeti i juniori takmičili u šutiranju trojki.

U okviru projekta je takođe u osnovnim školama organizovana serija radionica o zdravim stilovima života, učenicima su podijeljene brošure na ovu temu a organizovane su i medijske aktivnosti.

4. Razvoj novih projekata

U skladu sa ciljevima i misijom organizacije, vizijom razvoja i potrebama identifikovanim u opštinama u kojima djeluje FORS Montenegro, u 2016. pripremljeno je nekoliko novih projekata koji su predati domaćim i stranim donatorima.

U okviru 3. Poziva za projekte IPA Programa prekogranične saradnje Srbija – Crna Gora, predata su dva projekta, iz oblasti turizma i smanjenja rizika od nepogoda i katastrofa. U okviru 1. Poziva za projekta IPA II Programa prekogranične saradnje Crna Gora – Albanija predat je koncept projekta koji je vezan za zaštitu od poplava u oblasti oko Skadarskog jezera. Dva koncepta projekta u kojima je FORS Montenegro vodeći partner su predata u okviru 1. Poziva za projekte IPA II Programa prekogranične saradnje BiH-Crna Gora, iz

oblasti turizma i zapošljavanja teže zapošljivih kategorija. Pored toga, uključeni smo u još jedan projekat iz oblasti razvoja kulturnog turizma, kao partner.

Takođe smo uključeni u nekoliko projekata koji su predati u okviru transnacionalnog Programa ADRION i trilateralnog Programa Hrvatska – BiH – Crna Gora.

Dva projekta su predata Ministarstvu finansija Crne Gore u okviru grant šema „Implementacija treninga i projekata za zapošljavanje lica sa invaliditetom i pripadnika RE populacije“ i „Mladi, žene i dugoročno nezaposleni na tržištu rada“. Projekat pod nazivom **SEEM – Social Economy for Employment in Montenegro** (Socijalna ekonomija za zapošljavanje u Crnoj Gori), predat u okviru druge grant šeme, je i odobren, i njegova realizacija je počela 22. oktobra 2016.

Tokom 2016, pripremljen je i predat Generalnom direktoratu za evropsku civilnu zaštitu i aktivnosti humanitarne pomoći Evropske komisije (DG ECHO) projekat **DIRECT – Disaster Resilient Communities and Towns** (Zajednice i gradovi otporni na katastrofe). Ovaj projekat je takođe odobren i njegova realizacija počinje 1. januara 2017.

U okviru godišnjeg Konkursa za raspodjelu dijela prihoda od igara na sreću kandidovana su dva projekta - „Renoviranje sportskog terena u Nikšiću“ i „Rastimo zajedno uz IPA 2“ (učešće za EU projekat). Na Konkursu je odobren dio sredstava za oba projekta. Takođe, dio sredstava za renoviranje sportskog (košarkaškog) terena je dobijen i putem konkursa Opštine Nikšić za sufinansiranje projekata nevladinih organizacija za 2016. godinu.

Tokom 2016. sa projektima smo konkurisali i kod Ambasade SAD-a, UNESCO-a i Fondacije SHL.

5. Ostvarena saradnja

U 2016. godini je uspostavljena i nastavljena saradnja sa mnogobrojnim partnerima i saradnicima iz Crne Gore i regiona, na pripremi i realizaciji projekata i inicijativa koje imaju za cilj unapređenje određenih oblasti u kojima radimo, i u krajnjem, unapređenje kvaliteta života u lokalnim zajednicama. U tom cilju je nastavljena veoma dobra saradnja sa predstavnicima lokalnih uprava u opštinama koje FORS pokriva svojim poljem djelovanja, Ministarstvom evropskih poslova, Ministarstvom unutrašnjih poslova – Direktoratom za vanredne situacije, turističkim organizacijama, službama zaštite i spasavanja, Gorskom službom spašavanja Crne Gore, osnovnim i srednjim školama, medijima, kao i velikim brojem organizacija civilnog društva iz sjevernog i centralnog regiona.

U protekloj godini je došlo i do ostvarivanja ili unapređenja saradnje sa mnogobrojnim partnerima i saradnicima iz susjednih zemalja kroz razvoj i realizaciju zajedničkih projekata. U tom pogledu, najviše je sarađivano sa MUP-om Republike Srbije – Sektorom za vanredne situacije, Gorskom službom spasavanja Srbije, Ministarstvom sigurnosti BiH, Institutom za zaštitu od požara i eksplozija iz Sarajeva, Gradom Trebinje, Turističkom organizacijom Trebinje, itd, a uspostavljena je i saradnja sa partnerima iz Slovenije, Republike Češke, Hrvatske, Italije itd.

Veoma bitan podsticaj za naš dalji rad jesu stvoreni uslovi i želja za nastavkom saradnje sa gotovo svim partnerima i saradnicima, što u velikoj mjeri obezbjeđuje dodatnu vrijednost inicijativama koje realizujemo, kroz razmjenu znanja, iskustava i dobrih praksi.

6. Odnosi sa javnošću i komunikacije

U 2016. informisanje stanovništva o aktivnostima Fondacije je inkorporirano u sve važnije faze realizacije projekata i inicijativa. Komunikacione aktivnosti su uključivale sljedeće mehanizme:

- Pres konferencije;
- TV i radio emisije i priloge;
- Veb-sajt;
- Društvene mreže;
- Štampane medije i veb-portale;
- Publikacije;
- Promotivni materjal.

Tokom 2016. u okviru projekata koje smo realizovali organizovane su nekolike pres konferencije, u cilju predavljanja novih projekata i predavljanja ostvarenih rezultata.

FORS Montenegro je u 2016. organizovao brojne TV i radio emisije koje su imale za cilj informisanje stanovništva o specifičnim temama, kao i informisanje o aktivnostima i ostvarenim rezultatima Fondacije. Sve važnije projektne aktivnosti su predstavljene i na našem veb-sajtu www.forsmontenegro.org i Facebook stranici <https://www.facebook.com/FORSMNE?ref=ts&fref=ts>, kao i putem novinskih tekstova i tekstova na najčitanijim veb-portalima u Crnoj Gori i regionu.

Informisanje o temama od važnosti za građane u Crnoj Gori i specifične ciljne grupe je rađeno i kroz mnogobrojne publikacije koje su stanovništvu distribuirane na raznovrsnim događajima, seminarima i predavanjima, a koje su

dostupne i u elektronskoj verziji, na veb-sajtu FORS Montenegro i projektnih partnera. U 2016. urađene su i distribuirane sljedeće publikacije:

- Brošura na temu IPA 2;
- Brošura na temu Programi Unije;
- Priručnik na temu Pisanje projekata;
- Priručnik na temu Implementacija projekata.

7. Organizacija rada i upravljanje

U okviru Fondacije FORS Montenegro postoje 2 sektora - Sektor za pisanje i implementaciju projekata i Sektor za finansije i administraciju.

U 2016. su u FORS Montenegro radila 4 zaposlena, pod vođstvom organa upravljanja, Upravnog odbora i Izvršnog direktora, i to:

- Veselin Šturanović, izvršni direktor;
- Marija Krković, menadžer za finansije i administraciju;
- Tamara Todorović, menadžer za implementaciju projekata;
- Marija Đikanović, viši programski službenik.

Upravni odbor, koji je i najviši organ Fondacije je održavao redovne sjednice tokom kojih su razmatrani rad i rezultati Fondacije, kao i pravci razvoja. Tokom prethodne godine, Upravni odbor je radio u sljedećem sastavu:

- Dragana Varezić, predsjednik;
- Ljiljana Radović, član;
- Igor Noveljić, član.

8. Pravci razvoja u 2017.

U skladu sa ciljevima, misijom i vizijom Fondacije, kao prioritetni pravci razvoja za 2017. identifikovani su kontinuirani razvoj ljudskih resursa Fondacije, unapređivanje procedura za pripremu i realizaciju razvojnih projekata iz prioritetnih oblasti i realizacija društveno odgovornih aktivnosti.

U 2017. planirani su razvoj i realizacija projekata u sljedećim oblastima:

- zaštita životne sredine i klimatske promjene;
- jačanje kapaciteta za odbranu od prirodnih i drugih nepogoda;
- turizam;
- razvoj civilnog društva;
- socio-ekonomski razvoj;
- društveno preduzetništvo i društveno odgovorno poslovanje;

- neformalno obrazovanje djece i odraslih;
- unapređivanje saradnje civilnog sektora i lokalnih i državnih vlasti i dobro upravljanje;
- razvoj kapaciteta za povlačenje dostupnih sredstava iz EU fondova.

Pored gore navedenih prioritetnih oblasti, u skladu sa mogućnostima, planirane su aktivnosti i u sektorima zdravstva, kulture, evropskih integracija, demokratije i dobrog upravljanja, poljoprivrede i ruralnog razvoja, jačanje kapaciteta za upravljanje projektnim ciklusom na svim nivoima, prekograničnoj i regionalnoj saradnji itd.